

Viben (*Vanellus vanellus*)

- Skrevet af Bonni Rathje-Ottenberg

Foto: Bonni Rathje-Ottenberg

Viben er en meget karakteristisk vadefugl, som ikke kan forveksles med andre fugle. En voksen bliver normalt 10-12 år gamle, men de kan også blive ældre – den ældste danske vibe blev næsten 25 år. Navnet viben har fuglen fået efter sin stemme. Den har en sort strube og mørk overside med grønlig og lilla metalglans, undersiden er hvid og undergumpen lys brunlig. Hannen har den længste nakketop og hunnen er knap så prangende som hannen og har en mindre nakketop og er mere hvidt på bryst og hage.

Viben er i familien brokfugle – ligesom præstekrave, pomeransfugl, strandskade, stytteløber, hjejler og klyde.

Den er en relativ stor vadefugl med en længde på 28-30 cm og et vingefang på 67-72 cm. Viben er den talrigeste vadefugl i Danmark, men er desværre i tilbagegang, primært fordi der er færre græssede engarealer på grund af den ændrede intensive landbrugsdrift med dræning, sprøjtegifte og kunstgødning. På baggrund af primært overvågning i Vadehavet rødlistevurderes viben "livskraftig" som trækfugl i Danmark, i Europa som sårbar og på globalt plan "næsten truet".

Viben fortrækker fugtige områder med lav nedgræsset vegetation – det er her den kan finde flest insekter, orme og andet føde. Den yngler gerne på strandenge eller åbent agerland og ungerne finder kort tid efter udklækningen deres føde. Undersøgelser har vist, at overlevelseschancen for unge er meget mindre på dyrket landbrugsjord (0,7 unge per ynglepar) end på fugtige strandenge, hvor det er nemmere at finde føde. Den nationale ynglebestand, rødlistevurderes som sårbar og arten er i hastig tilbagegang, siden 1970'erne er den danske vibebestand blevet mere end halveret, den tæller kun omkring 25.000 par. De største koncentrationer af ynglefugle findes i Vadehavsområdet, på Tipperne samt i Vejlerne.

Viben ankommer typisk fra sidst i februar til de danske ynglepladser. Den er meget tro mod sit fødested og vender ofte tilbage til dette eller tilgrænsende områder. En dansk undersøgelse af ringmærkede unger har vist at 54% af de ringmærkede unger vendte tilbage mindre end 10% fra mærkningsstedet og 62% mindre end 20% væk. Men viben er ikke mere stedfast, end at den gerne flytter rundt efter de bedste ynglesteder.

Jeg bliver altid glad i det tidlige forår, når jeg kan høre og se hannen, når den markerer sit territorie med sin karakteristiske sangflugt der indeholder en brummende lyd fra de afrundede vinger og dens kendetegnende stemme der siger ”vuii-o-voip-vip-vip-euvi”. Sangflugten er noget for sig, når hannen starter med en lav basken over jorden for dernæst at stige syngende op til 10 meter over jorden for så at afslutte med et styrtdyk til jorden.

Efter yngletiden fælder de voksne til vinterdragt og samles i flokke på en enge og marker. Viben er i høj grad en vejrfugl, den trækker væk, når vintervejret sætter ind. Har vi milde vintre forbliver den også i Danmark.

<https://dofbasen.dk/danmarksfugle/art/04930>

<https://www.naturbasen.dk/art/272/vibe>

<https://lf.dk/viden-om/miljoe-og-natur/natur-og-biodiversitet/viber/fakta-om-viben/>

<https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/temasider/redlist/soeg-en-art?artid=36822>